

occulta, & qui mendacium dicit: quia & illeprodest non vult, & iste nocere desiderat.

Item ex Theodulfo Aurelianensi Episcopo in Capitulari, c. 27. Dicitur esse eis, inquit, ut a falso etiam testimonio abstineant, scilicet & hoc gravissimum scelus est, & ab ipso Domino in Monte Sinai prohibitum, dicens eodem Domino: Non falsum testimonium dixeris, sive, Talis falsus non erit impunitus. Scias se, etiam quisquis hoc perpetraverit, aut tali poenitentia purgandum, ut supra dictum est de perjurio, aut tali damnatione, & excommunicatione damnandum, sicut superius insertum est. Dicendumque illis est, quod summa non dicam, stultitia, sed nequitia est, pro cupiditate argenti, & auri, aut vestimentorum, aut cujuslibet rei, aut quod erubescere contingere solet, propter ebrietatem in tam grande scelus corruere, ut aut septem annis in arcta erumna sit, aut ab Ecclesia repulsus sit, dicens Dominus: Quid prodest homini, si lucraret totum Mundum, & Animæ suæ detrimentum faciat? Quispe cum aliis videtur plus existere, sibi tamen crudelis existat.

Matt. h. 16.

Sed luculentiora sunt S. Aug. verba, cujus sententiam Theodulfo expressit, quam ut eo loco præmittatur. Sic habet in Pl. 79. Omnia peccata, inquit, dua rei faciunt in homine, cupiditas, & timor. Corrupte te vult aliquis, ut dicat, verbi gratia, falsum testimonium. Attendisti in Deum, & dixisti in animo tuo. Quid prodest homini, si totum mundum lucraret, animæ autem suæ detrimentum patiat? Non ad ducor premio, ut perdam animam meam pro lucro pecunie. Converti ille se ad incutiendum metum; qui premio corrumperet non valuit, incipit minari damnum, expulsiorem, eadem ferissit, & mortem. Ibi jam si cupiditas non valuit, forte timor valebit, ut pecces. Quicunque te vult occidere, usque ad corpus elicit; usque ad animam non licet. Anima tua non morietur, nisi eam volueris occidere. Permissa aliena iniquitas carnem tuam, dum servet veritas animam tuam. Si autem a veritate respicis, quid tibi amplius factus est inimicus, quam tu tibi ipse facis? Inimicus scilicet carnem potest occidere; in quem dicendo falsum testimonium animam occidis. Audi Scripturam: Qui mendacium, occidit animam. Et sermone 16 alius i. ex Homiliis quinquaginta: Si hanc vitam, ait, in qua nunc sumus, intellexerimus in eo, quod habendam est, quis est homo; qui vult vitam? & propter hanc habendam, qui condecuntur, præcepta faciamus, quid adsumimus, cum aliquis in malitia potens mortem nobis fuerit comminatus, nisi falsum testimonium dixerimus? Profecto enim si fecerimus, quod hic jubetur, Cohibe linguam tuam a malo, ut propter hoc peccatum testimonium fallaciam recusamus, quasi decepti videmur; qui propter habendam vitam cupiditatem præceptum servare suscepimus, & eam magis præceptum servando perdidimus. Porro si vitam intellexerimus in æternam vitam, quam post ipsam dabit Deus obedientibus sibi. Tunc vero interrogat, Quis est homo, qui vult vitam? Respondemus, nos velle vitam, & si etiam sub ipso percussoris istu veritatem servavimus in testimonio, mortem contemnimus in mundo; vitam consequimur in Cælo.

De falso testimonio.

Excommunicationis poena in falsos testes antiquis Canonibus lata, poena exauctorationis in Clericis istius criminis reos decreta est. De falsis testibus ita decernit Illiberitani Concilii Canon 74. Falsus testis, prout crimen est, abstinere. Si tamen non fuerit mortis quod obicit, & probaverit, quod dicit tacerit, tamen tempore abstinere. Si autem non probaverit in Conventu Clericorum, placuit per quinquaginta abstinere. Concilium Arelatense 1. Canone 14. De his, inquit, qui falso accusant fratres suos, placuit eis usque ad exitum non communicare; sed falsum testem iuxta Scripturam impunitum non liceat esse. Concilium Arelatense 2. Canone 25. Nisi digna satisfactio penitentior, qui falsa stravitus capitalia obicisse convicti fuerint, usque ad exitum non communicent, sicut adagna Synodus ante constituit. Refertur Canone 15. Causa 3. Qu. 10. Et in Librum 6. Capitularium transcriptus est, c. 314. Concilium Agathense Canone 37. decernit, homicidas, & falsos testes a Communione Ecclesiastica submovendos, nisi poenitentia satisfactio criminis diluerint. Refertur Canone itaque, causa 16. q. 3. Idem Conc. Can. I. Si Episcopus, Presbyter, aut Diaconus capitalia crimina commiserit, aut etiam falsaverit, aut testimonium falsum dixerit ab Officio honore depositus in Monasterio territoriali, & ibi quoad vixerit, Locum tantummodo Communionem accipiat. Concilium Eponense Canone 13. Si quis Clericus falso testimonio coram Deo fuerit, reus capitalis criminis censetur. Concilium Aurelianense Can. 8. Si quis Clericus fursum, aut falsitatem admiserit, quia capitalia etiam ipsa sunt crimina, Communionis concessa ab Ordine degradetur. Conc. Matif. 1. Can. 17. Signis convictus fuerit alius ad falsum testimonium, vel perjurium astraxisse, aut quacunque corruptione sollicitus, ipse quidem usque ad exitum non communicet; hi vero, qui ei in perjurio confesso probantur, post ab omni testimonio prohibendi, & secundum Legem infamia notabuntur. Refertur Can. Si quis convictus causa 23 q. 5. Eundem regulam confirmat S. Th. 2. 2. q. 70. a. 4. Falsum testimonium, inquit, habet triplicem deformitatem. Uno modo ex

Falsi testimonii poena canonica.

perjurio, quia testes non admittuntur nisi jurati; & ex hoc semper est peccatum mortale. Alio modo ex violatione iustitiae: & hoc modo est peccatum mortale in suo genere, sicut & qualibet iniustitia. Et ideo in Præcepto Decalogi sub hac forma interdictum falsum testimonium. Ex. 20. Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium. Non enim contra aliquem facit, qui cum ab iniuria facienda impedit, sed solum, qui ei suam iustitiam tollit. Tertio modo ex ipsa falsitate, secundum quod omne mendacium est peccatum, & ex hoc non habet falsum testimonium, quod semper sit peccatum mortale.

Legem divinam a Moyse promulgata falsos testes ea poena afficiendos esse decernitur, quam passuri essent illi, quibus impoñerent calumniam, si verum fuisset testimonium. Apud Romanos Tarpejo Monte deijci, Aulus Gellius est auctor lib. 20. Notum Asticarum, c. 1. Apud Gallos capitali supplicio plectuntur, secundum Constitutionem Francisci I. Regis Christianissimi editam anno millesimo quingentesimo trigesimo primo, Mense Martio.

Parti poena plectuntur, ut pariter criminis rei, qui falsa instrumenta fabricant, aut vera adulterant, sive se fabricatis, aut adulteratis utantur ad pervertendum iudicium, causamque obtinendam. Et qui vi falsorum instrumentorum causam vicerint, tenentur ad omnia damna parti adversæ refarcienda, siquidem nulla Sententia fuit, nec executioni debuit mandari, ut declaratur c. Super eos, Extra De crimine falsi. Hinc lib. 7. Capitaliarum c. 196. statutum est: Ut qui falsa Principum Rescripta detulerint, ut falsaria puniantur. Qui falsum neciens alligavit, poena falsi non tenentur. Et cap. 254. Statutum est, ut scripturam prolata adfirmet. Nam si ita, qui scripturam protulit, ejus non adstruxerit veritatem, ut falsitatis reum esse derinendum.

De falso testimonio.

Eisdem criminis rei sunt, pariter poena obnoxii litigatores, necnon Procuratores, & Advocati, vel quilibet alii, qui instrumenta supplicant, vel abscondunt, adversæ parti prostrata: & ad restitutionem ejus, quod interest, ratione omnium damorum, & expensarum, tenentur. Id colligitur ex c. Porvenir, Extra, De cogendis testibus, quod est Alexandri III. Responsum: Noxius, inquit, attendentes, quod nemo debet adversario instrumenta (quorum appellatione testes continentur) subtrahere, & quod tam ille, qui subripit instrumenta, quam qui adversario parvam advocacionis copiam subtrahit, iniquam ostendit a se licet severi, & expectari debet in se iudicis auctoritatem elusam: Respondemus, ad detegendum tanta fraudis, & calliditatis communitum ipsam resem merito compellendum. Id confirmat Glossa ejusdem capituli ad verbum Instrumenta, dicens: Quod qui fecerit, tenetur ad interesse. 12. q. 2. Canone Si quis de Clerico. Cujus quidem Canonis ex Agathensi Concilio prolata hæc verba sunt: Si quis de Clerico documenta, quibus Ecclesia possessio firmatur, aut supprime, aut negare, aut adversariis fortasse tradere, damnabili, & puniendæ infamatione præsumptus, quicquid per absentiam documentorum damni Ecclesia illatum est, de propriis facultatibus reddat, & Communionem privetur.

Crimen litigantium, procuratorum, vel advocatorum, qui instrumenta sepeliant, vel abscondant, ad idem tenentur.

REGULA II.

Falsi testimonii reus est, qui pro certo asserit coram Iudice, id quod certo non novit, sed probabiliter duxerit, vel ex aliorum relatione.

Summa enim irreverentia est, Deum testem appellare ficti alicujus, quod forte falsum sit: summæ imprudentiæ exponere se periculo jurandi falsum, violandi iustitiam, & caritatem, hinc S. Th. Questione & Articulo superius indicatis, in Responcione ad 1. ait: In testimonio ferendo non debet homo pro certo asserere, quasi sciens id, de quo certus non est. Sed dubium debet sub dubio proferre, & id de quo certus est, pro certo asserere. Sed quia contingit ex labilitate humanæ memoriæ, quod reputes se homo quandoque certum esse de eo, quod falsum est, si aliquis cum dubia sollicitudine recogitans, asserat se certum esse de eo, quod falsum est, non peccat mortaliter hoc asserens, quia non dicit falsum testimonium per se, & ex intentione, sed per accidens contra id, quod intendit.

REGULA III.

Reus secundum ordinem Juris interrogatus veritatem confiteri debet: aliqui lethalis peccati reus est.

Ita docet S. Th. 2. 2. q. 69. art. 1. Quicunque, inquit, facit contra debitum iustitiam, mortaliter peccat. Pertinet autem ad debitum iustitiam, quod aliquis obediatur Superiori in his, ad que sui prælationis se extendit. Iudex autem Superior est respectu ejus, qui iudicatur. Et ideo ex debito tenetur accusatus iudici veritatem exponere, quæ ab eo secundum formam Juris exigit. Et ideo si confiteri noluerit veritatem, quam dicere tenetur, vel si eam mendaciter negaverit, mortaliter peccat. Si vero iudex hoc exigat, quod non potest secundum ordinem Juris, non tenetur ei accusatus respondere: sed potest, vel per Appellationem, vel aliter licite subterfugere: Mendacium tamen dicere non licet. Idem

De falso testimonio.

REGULA IV.

Qui veram apocham, schedulam obligatoriam, aut quodvis aliud instrumentum amittit, cuius defectu lite gravissimi momenti evincendus est, falsum fabricare, ac supponere non potest absque gravi peccato.

De Mendacio.

Quamvis enim eo casu injuria proximo non fiat, mendacium tamen committitur, quo fit injuria veritati. Porro Mendacium non solum habet rationem peccati ex damno, quod inferret proximo, sed sua inordinatione, (inquit S. Th. 2. 2. q. 110. art. 3. ad quartum.) Non licet autem aliqua illicita inordinatione uti ad impediendum nocentem, & defensus aliorum: sicut non licet furari ad hoc, quod homo elemosinam faciat. Et ideo non licet mendacium dicere ad hoc, quod aliquis alium a quacunque periculo liberet. Pari ratione, falsam apocham, schedulamve similem illi, quam amittit, fabricare, ac supponere non licet, nec aliud quodvis instrumentum, est licet amittende periculum, aut bonorum jactura, fortunæque eversio imminet.

Ob eandem rationem non licet Clerico, qui testimoniales, vel dimissorias Episcopi sui literas, aut Parochi de Bapismo fidem facientes, amittit, alias fabricare, ac supponere, ut ad Ordinem admittatur: alioquin filii reus est, gravique peccati. Idem est iudicium de Viri regulari, qui amittit Superioris sui obediencialibus litteris, alias similes fabricare.

Dicitur Sacra Facultas Parisiensis anno millesimo sexcentesimo quinto die tertii Februarii, doctrinam contrariam regulæ, quam explicamus, falsam esse, scandalosam, & Republica perniciosam judicavit.

REGULA V.

Mendacium omne, quod Deo injuriosum, aut proximo graviter noxium est, mortale peccatum est.

Doctrina damnata.

Cum enim mendacium lethale peccatum aliquando esse constat ex Scriptura Sacra, Pl. 5. Perdes omnes, qui loquuntur mendacium: Et Sap. 1. Os, quod mentitur, occidit animam: Et Apoc. 21. Timidis, & incredulis, & homicidis, & fornicatoribus... & idololatriis, & omnibus mendacibus, pari illorum erit in signo ardenti igne & sulphure, quod est mors secunda; illa mendacia, quæ Deo injuriosa sunt, quæ sunt in Doctrina Religiosis, & pietatis profertur, mortalia esse certissimum est. Non est mendacium in doctrina pietatis: magnum enim scelus est, & primum genus detestabilis mendacii (inquit S. Aug. Lib. De Mendacio c. 21.) Certum etiam est mendacia omnia, quæ graviter nocent proximo, esse peccata mortalia; siquidem eo mendaciorum genere non modo veritas, sed etiam iustitia, & caritas violantur.

Eundem regulam confirmat S. Th. 2. 2. q. 110. art. 4. Peccatum mortale, inquit, propriè est, quod repugnat caritati, per quam anima vivit Deo conjuncta. Est autem mendacium contrariari caritati tripliciter. Uno modo secundum aliud modo secundum finem intentum: tertio modo per accidens. Secundum se quidem caritati contrariatur ex ipsa falsa significatione. Quæ quidem si sit circa res divinas, contrariatur caritati Dei; cuius veritatem aliquis mendacio occultat, vel corrumpt. Unde hujusmodi mendacium non solum opponitur virtuti veritatis, sed etiam virtuti fidei, & religionis. Et ideo hoc mendacium est gravissimum, & mortale. Si vero falsa significatio sit circa aliqua, cuius cognitio pertinet ad hominis bonum, puta, quæ pertinet ad perfectionem scientiæ, & informationem morum, tale mendacium, in quantum inferre damnosa falsa opinionis proximo, contrariatur caritati quantum ad dilectionem proximi: unde est peccatum mortale. Si vero falsa opinio ex mendacio generata sit circa aliquid, de quo non refertur, utrum sit, vel aliter cognoscatur, tunc ex tali mendacio non dampnificatur proximus; sicut si quis fallatur in aliquibus particularibus contingentiis ad se non pertinentibus. Unde tale mendacium secundum se non est peccatum mortale. Ratione vero finis intenti aliquod mendacium contrariatur caritati; puta, quod dicitur, aut in injuriam Dei, quod semper est peccatum mortale, utpote Religionis contrariatur; aut in documentum proximi, quantum ad personam, divitias, vel famam. Et hoc etiam est peccatum mortale: ex sola autem intentione peccati mortalis aliquis mortaliter peccat. Si vero finis intentus non sit contrariari caritati, nec mendacium secundum hanc rationem erit peccatum mortale; sicut apparet in mendacio joco, in quo intenditur aliquid leve delectatio; & in mendacio officioso, in quo etiam intenditur utilitas proximi. Per accidens autem potest contrariari caritati ratione scandalii, vel cuiuscunque damni consequentis: & sic erit etiam peccatum mortale, dum scilicet aliquis non veretur propter scandalum publice mentiri.

De Mendacio.

REGULA VI.

Pro vita alterius temporalis, vel sua servanda mentiri non licet.

Hanc Regulam tradit S. Aug. Lib. Contra Mendacium, Cap. 18. Ecce, inquit, gravi morbo periclitatur agrotus, Ttt 3

Idem eo asserat Conc. Tr. Catechismus; De rebus autem, inquit, & sententiis, quæ ab Deo verum confiteri, cum ex quodam formula interrogatur: est enim testimonium, ac prædicatione quadam illa confesso laudis, & gloria Dei ex ipsius Jofua sententia, qui Acham ad veri confessionem adhortatus inquit: Fili mi, da gloriam Domino Deo Israel, Jofua 7.

Interrogatur autem reus ex formula Judicis, cum de crimine præcessit infamia, vel expressis indicia, vel semplem probatio. Infamia questionem censetur præcessisse, cum in suspitione criminis vocatur a multis, qui viri probi habentur, & graves, non malevoli, non maledici, non leves; vel cum totus populi voce, aut publico rumore talis criminis Reus ille concludatur: quæ sunt clausam infamiationem vocat. Indicia sunt circumstantiæ, & signa, ex quibus prudenter, & consideratissime ratione de actionibus aliorum iudicium ferri potest. Semplem probatio est assertio unius testis omni exceptione infortis. Si nam ex his tribus questionem præcesserit, sive interrogationem, Reus a legitimo Iudice interrogatur veritatem confiteri simpliciter, & absque ambiguis tenetur, quamvis e confessione se morte damnatum iri certo fecit. Neque vero tunc ipse se prodicit, sed ab alio prodicitur, dum ei necessitas respondendi imponitur per eum, qui obediere tenetur (inquit S. Th. in resp. ad 1.) Nec etiam mendacium illud mere officiosum dici possit, quo Reus et juris formula interrogatus veritatem negare.

Mentiri enim ad liberandum aliquem a morte cum injuria alterius, non est mendacium simpliciter officiosum, sed habet aliquid de peritiofo admixtum. Cum autem aliquis veniatur in iudicio ad excusationem sui, injuriam facit ei, cui obediere tenetur; dum sibi denegat, quod ei debet, scilicet confessionem veritatis. Sic respondet S. Th. ad 2.

Et ad tertium: Ille, inquit, qui mentitur in iudicio, se excusando, facit & contra dilectionem Dei, cuius est iudicium, & contra dilectionem proximi; tum ex parte Judicis, cui debet negare, tum ex parte Accusatoris, qui puniatur, si in probatione deficiat. Unde & Pl. 140. dicitur, Ne declinas cor meum in verba malicie ad excusandas excusationes in peccatis. Et S. Greg. Magnus, Lib. 12. Moralium, exponens illud Job. 31. Si ascendi quasi homo peccatum meum, ait: Usitatum humani generis vitium est, & latens peccatum committere, & commissum negando abscondere, & conviciis defendendo multiplicare.

Eandem regulam confirmat Rufus S. Th. ad 2. Aliud est, inquit, veritatem tacere, aliud est falsitatem proponere. Quorum primum in aliquo casu licet: non enim aliquis tenetur omnem veritatem confiteri; sed illam solum, quam ab eo potest, & debet requirere iudex secundum ordinem iustitiae, cum præcessit infamia super aliquo crimine, vel aliqua expressa indicia appaerunt, vel etiam cum præcessit probatio semplem. Falsitatem tamen proponere in nullo casu licet alicui. Ad id autem, quod licitum est, potest aliquis procedere vel per vias licitas, & sine intente accommodationis, quod pertinet ad prudentiam: vel per aliquas vias illicitas, & propositio fit incongrua, quæ pertinet ad astutiam, quæ exercetur pro fraudem, & dolum. Quorum primum est laudabile, secundum vero vitiosum. Si ergo reo, qui accusatur, licet se defendere, veritatem occultando, quam confiteri non tenetur per aliquos convenientes modos, puta, si non respondet, ad quæ respondere non tenetur: hoc autem non est calumnia se defendere, sed magis prudenter evadere. Non autem licet ei vel falsitatem dicere, vel veritatem tacere, quam confiteri tenetur: neque etiam aliquam fraudem, vel dolum adhibere, quia fraudis, & dolus vim mendacii habent.

Et Quodlibeto 5. q. 3. art. 2. ubi querit, Utrum mulier accusata de adulterio occulto tenetur suum peccatum iudici confiteri? Respondet: Si adulterium sit omnino occultum, non debet peccatum suum in iudicio confiteri, nec debet ab ea exigere iuramentum de veritate dicenda; quia occultum soli divino iudicio reservatur, secundum illud 1. ad Cor. 4. Nolite ante tempus iudicare, quousque veniat Dominus, qui illuminabit abscondita tenebrarum. Sed quando ex adulterio procedit infamia, vel aliqua signa evidentia appaerent, quæ vehementem suspicionem sacra possunt, vel quando de semplem probatum, tunc debet ab ea exigere iuramentum de veritate dicenda; & ipsa tenetur confiteri veritatem.

Complices etiam sui criminis revelare tenetur Reus formula juris interrogatus, (alioquin lethale peccatum committit) si aliquis laboret infamia, vel indicio vehementibus, aut unius testimonio jam proditi fuerit. Si vero finit penitus occultus, eos etiam indicare tenetur sub poena lethalis peccati, in casibus jura expressis, scilicet hæresis, fortilegii, læsæ Majestatis, conjunctionis, ac conditionis Principis, aut patriæ, filia monet, veneficii, publici lærocinii, &c. Cum autem occultus sit complices, Iudex nominatim interrogare non debet, an sint hi, vel illi, nisi præcesserit infamia criminis, de quo questio habetur, ut constat ex Can. Nemini, causa 15. q. 3. ex c. Cum Monachum, Extra, de Confessione, & c. Veniens, Ext. De Testibus: sed generatim interrogandus est reus, an sint aliqui complices. Ubi vero aliquos indicaverit, tunc de illis jam infamia criminis notatis speciatim est interrogandus, & argenda questio.

Complices sui criminis revelare tenetur Reus iudice interrogatus.

hac eadem dupliciter, iniquitatis nomine palliata, diligitur, dum mentis perveritas urbanitas vocatur...

Denique Mentalium restrictionum, & Equivocationum usus institutioni vocum penitus adverteatur. Nam Verba propria sunt instituta, non per quae invicem homines fallant...

Merito igitur ab Innocentio XI. Pontifice Maximo inter alias pravi dogmatis Propositiones anno 1679. die 4. Martii, & illa damnata est ordine 27. Cuius a iusta tenenda his Amphibologus est, quoties id necessarium, aut utile est ad salutem corporis, honorem, vel familiaritatem tuendam...

REGULA XII.

Licet aliquando veritatem occultare.

Non enim hoc est occultare veritatem, quod est proferre mendacium; inquit S. Augustinus Libro Contra Mendacium, Cap. 10. Quamvis enim omnis, qui mentitur, velis celare, quod verum est, non tamen omnis, qui vult, quod verum est, celare, veniatur.

Idem confirmat S. Gregorius Magnus, Pastoralis P. 3. c. 12. Laudandi sunt simplices, inquit, quod studeant non nunquam falsa dicere, sed admodum sunt, ut noverint non nunquam vera reticere.

REGULA XIII.

Omnis simulatio proprie dicta peccatum est.

Simulatio proprie dicta fictio quaedam est, qui quispiam certis factis, ut rebus significat contrarium ejus, quod in animo habet; qui tibi est v. g. simulat se gaudentem, qui tenet placatum, qui inimicum amicum. Hanc simulationem semper esse peccatum, docet S. Thomas, Secunda secundae, Q. 111. art. 1. Ad virtutem, inquit, veritatis pertinet, ut quis talis se exhibeat exteriori per signa exteriora, qualis est. Signa autem exteriora non solum sunt verba, sed etiam facta.

Simulatio improprie dicta est fictio sive ad aliquid significandum, sive ad occultandum verum, quod aperire minime necesse est: & haec non est peccatum, De prior. fingendi

Mentium restrictionum, & equivocationum usus, institutioni vocum adverteatur.

Epiphilio damnata.

De simula. tione.

modo S. Augustinus Libro 2. Questionum Evangelicarum; Quae quoniam si non omne, inquit, quod fingimus, mendacium est; sed quando id fingimus, quod nihil significat (nihil scilicet verum) tunc est mendacium. Cum autem fictio nostra referatur ad aliquam significationem, non est mendacium, sed aliqua figura veritatis. Alioquin omnis, quae a sapientibus, & sanctis viris, vel etiam ab ipso Domino figurata dicta sunt, mendacia deputabuntur, quia secundum usum intellectum non subsistit veritas talibus dicitur. Non enim homo, qui habuit duos filios, quorum junior accepit parte patrimonii sui profectus est in regionem longinquam, & cetera, quae in illa narratione continentur, ita dicuntur tanquam fuerit quisquam homo, qui hoc in filiis suis duobus aut passus sit, aut fecerit. Ficta sunt ergo ista ad rem quandam significandam, tam longe lateque majorem, & cum incomparabiliter distretum, ut per illum fictum hominem Deus verus intelligatur. Sicut autem Lucae 14. dicitur, ita etiam facta finguntur sine mendacio ad aliquam rem significandam: unde est etiam illud evangelium Domini, quod in facti arbore quae fuit fructum eo tempore, quo illa poma nondum essent. Non enim dubium est, illam inquisitionem non fuisse veram: quibus enim hominum scire, si non divinitate, vel tempore, poma illam arborem non habere. Fictio igitur, quae ad aliquam veritatem refertur, figura est: quae non refertur, mendacium est. Ad veritatem aliquam significandam Christus Finit se longius ire: Hospitium scilicet officio ad suam cognitionem pervenire populi homines invitavit, ut cum longius abscederet saper omnes caelos, ita tamen cum eis qui haec exhibent feris ejus, ut cum diceret cuperent: Domine, quando te vidimus hospitem, & collegimus te: tanquam cum, qui longe abscederet, respondit ille, Quamvis ex minimis meis fecistis, mihi fecistis, Ita S. Aug.

De posteriori fingendi modo, scilicet occultando verum, quod aperire minime necesse est, S. Th. 2. 2. q. 111. art. 1. ad quartum respondit. Sicut aliquis verbo mentitur quando fingit, quod non est, non tamen quando tacet, quod est, quod tunc, aliquando licet: ita etiam simulat est, quando aliquis per exteriora signa factorem, vel verum, significat aliquid, quod non est, non tamen si aliquis praetermittit significare quod est. Unde aliquis potest peccatum suum occultare absque simulatione, ne scilicet extendit alio scandalum generare. Ita finxit Josue postus indixit iuxta urbem Hai, & improprie simulavit metum, fingens cum exercitu: non enim fallaciam hoc facto significavit, sed recedendo sicut recedere solent, qui metuunt, & fugiunt, consilium suum occultavit iuxta de causa, absque simulationis peccato. Ab hoc proinde vitio immunes sunt, qui insidiosi in bello iusto utuntur, & vestes, vel signa militaria hostium assumunt, ut se, vel consilia sua occultent. Dupliciter aliquis potest falli: ex facto, vel dicto alterius, inquit S. Th. 2. 2. q. 40. art. 3. Uno modo, ex eo quod ei dicitur falsum, vel non servatur promissum: & istud semper est illicitum. Et hoc modo nullus debet hostes fallere: sunt enim quaedam iura bellorum, & foedera etiam inter istos hostes servanda: alio modo aliquis potest falli ex dicto, vel facto nostro, quia ei propositum, aut intellectum non aperimus. Hoc autem semper facere non tenemur; quia etiam in doctrina sacra multa sunt occultanda, maxime insidialibus, non videmus, secundum illud Matt. 7. Nolite Sanctum dare canibus. Unde multo magis in quo ad impugnandum inimicos peccamus, sunt eis occultanda. Unde inter cetera documenta rei militaris hoc praecipue ponitur de occultandis consiliis, ne ad hostes perveniant. Et talis occultatio pertinet ad rationem insidiarum, quibus licitum est uti in bellis iustis.

A simulationis peccato immunes pariter sunt David, cum ut personam suam occultaret Achis Regi Geth, coram eo os suum immutavit, & inter manus servorum ejus collabebatur, & impingebat in ostia portae, salivamque suam in barbam defluere sinens; speciem hominis infami exhibebat. Praeter quam quod factum illud David Propheticum fuit: Christusque humilitatem in Incarnatione, & mysticam valentiam ejus immutationem in Novo Sacrificio Corporis, & Sanguinis illius significabat, ut explicat S. August. Enarratione 1. in Psalmum 33.

Simulatio vero Petri, & Barnabae, qui gentes iudicare cogebant, merito reprehensa, atque correpta a Paulo, & non tunc noceret, & ne posteris ad imitandum valeret (inquit S. Aug. Lib. Contra Mendacium, Cap. 12.) Erant scilicet, qui putabant, atque praedicabant, quamvis iam recepto Christi Evangelio, Legis Veteris Sacramenta, & Ceremoniam observari necessario debere adfuerunt, & eis simulat conferebant Petrus, & Barnabae, ideoque cogebant Gentes iudicare. Id enim erit cogere, sic ea necessaria praedicare, tanquam & recepto Evangelio nulla sine illis fides esset in Christo. Sic error quorundam putabat, hoc timor Petri simulabat, hoc libertas Pauli videtur. Quod ergo ait iste Paulus, Omnibus omnia factus sum, ut omnes lucrifacerem; computando id fecit, non mentiendo. Sic etiam quae tanquam illa, cui vult subvenire, quando tanta miserrima sublevis, quanta sibi subveniri vellet, si esset iste in eadem miserrima constitutus. Itaque sit tanquam ille, non quia fallit, illam sed quia se cogitavit sentit illum. Nonnulla Sanctorum quorundam hominum facta, ut a simulationis vitio possunt excusari. S. Eusebii Vercellensis

Gal. 2. 11

1. Cor. 11. 11

De simula. tione.

REGULA XIV.

Letalis peccati reus est, qui vi tormentorum, vel ad evitanda, se reum criminis fatetur, cum sit innocens.

Falsi enim testimonii, & calumniae in se ipsum reus est. Id confirmat S. Hier. in Epistola De Muliere, scilicet ista, quae scilicet accusata adulterii a marito, & cum juvene qui confors criminis dicebatur, Judici tradita: illo contentis, quantum infons esset, capiteque levo, invitae fortitudinis exemplum praebuit. Cujus constantiam, & odium peccati, atque mendacii muneravit Deus. Miraculo servans incolumem, cum gladio lepticis a carnifice ista esset. At vero, inquit, Mulier sexu fortior suo, cum aequalem corpus existeret, & sordidas sutores carceris manus post tergum vincula cohiberet; oculis quos tantum toror alligari non poterat, suspexit ad caelum, & volutus per ora lacrymis: Tu, inquit, testis es, Domine Jesu, cui occultum nihil est, qui scrutator renis, & cordis, non ideo me negare velle, ne peccarem; sed ideo mentiri nolle, ne peccem. At tu miser homo, si interire festinas, cur domo interitis innocens? Equidem & ista cupio meri, cupio iussum hoc corpus exere, sed non quasi adultera. Praesto jugulum, micantem intrepidam excipio mucronem, innocentiam tamen meam servam. Non moritur quisquis virtutum occiditur.

Suscipienda igitur, & imitanda caritas S. Heimerammi Ratisponensis Episcopi, non imitandum, quod dedit affingendi sibi stupri consilium, quod ejus Martyrio dedit occasionem. Rem ita refert Vita ejus Auctor apud Surinm, ad diem 21. Septembris: Theodosii Ducis filia Ota, vel Uta, libidine, & Diaboli incitamento vicia, a sigibaldo cuiusdam Ducis filio prolem concepit. Ambo vero magno animi dolore ob facinus perpetratum affecti, cum iam res divinis celari non deo possent, sanctissimi Heimerammi Episcopi pedibus advoluntur, Vir Sanctus acriter reprehendit, coram quoque eis satisfactionem, nolumus humanitatis, & pietatis negare subsistat secreto eis mandat, ut in ipsum illud crimen confiterentur, quo sic facilius possint evadere poena. Noverat enim venerandus Pontifex, si crimen publicatum esset, nullo pacto a patre puella se illis veniam impetraturum. Itaque crimen alicuius sibi impurari voluit, ut poenam, quam reformidabant, ab illis averteret. Ceterum antequam Martyrium subiret, infonem se esse conrelassus est, & caussam suam ad Romani Pontificis tribunal deferri postulavit, cui suam innocentiam probaret.

REGULA XV.

Specie humilitatis mentiri, peccatum est.

Hanc Regulam tradit S. Aug. Serm. 181. aliis 29. De Verbis Apostoli, Cap. 4. Cum, inquit, humilitatis causa mentiris, si non eras peccator antequam mentireris, mentiendo occidit, quod evitaveris. Veritas in te non est, nisi te ita dixeris peccatorem; ut etiam esse cognoscas. Veritas autem ipsa est, ut quod es dicas. Nam quomodo es humilissimus, ubi regnas falsitas? Et Tract. 41. in Joannem: Arrogantia, inquit, non ita cavetur, ut veritas relinquatur. Relere Gratianus Causa 22. q. 2. Can. 9. & 10.

Eandem Regulam confirmat S. Greg. Magnus, Lib. 26. Moralium Cap. 3. Incanti sunt humiles, inquit, qui se mendacium illaqueant, dum arrogantiam vitant; immo mentiendo superbiunt, qui contra veritatem se erigunt, quam relinquunt. Qui enim necessitate cogent, vera de se bona loquuntur, tanto magis humilitati jungitur, quanto & veritati sociatur. An Paulus humilis non fuit, quando amulatione veritatis contra falsos Apostolos tot de se Discipulis sortita gesta narravit? Quis mirum veritas inimicum existeret, si abscondendo virtutes proprias praedicatorum errorum prevalere permisset? Relere Gratianus ibidem, Canone 11.

Idem confirmat Valentia Synodus, anno trecentesimo septuagesimo quarto celebrata, Canone quarto, quod a Sacris Ordinationibus excludit eos, qui mortale crimen despectum dixerint, quamvis id forte falsum sit, & humilitatis specie mentiantur. Nec illud, Franc. scribere aliam ad Ecclesiam, utilitate censuramus, ut sciretis, quicunque se sub Ordinatione, vel Diaconatu, vel Presbyterio, vel Episcopatu, mortali crimine dixerint esse pollutos, a supradictis Ordinationibus submovendis reos, scilicet, vel veri confessione, mendacium falsitatis. Neque enim absolvere in his potest, quod dictum in Act. puniretur: cum omnis, qui sibi fuerit mortis causa, major homicida sit.

Id denique confirmat S. Anachoreta Joannes, quem cum inviserent Juvenes pietate conspicui, quorum unus Diaconus erat, sed Ordinis sui in ignia nulla praeferebatur, ne quis ipsi honor exhiberetur, Dignos ostendens eum; Hic, inquit, Diaconus est. Et cum adhuc negare tentaret, apprehendens eum manus osculatur, & dixit. Noli, fili, negare gratiam Dei, ne incurras pro bono malum, pro humilitatis mendacium. Cavendum namque est omnino mendacium, sive pro malo, sive etiam pro bono proferri videatur: quia omne mendacium non est a Deo, sed sicut Salvator dicit, A malo est. Relere Rufinus Lib. 1. De Vita Patrum.

R. E.

Episcopus, & Martyr, pratum se ad subscribendam Arianae perfidiae simulavit, ut Dionysii Mediolanensis Episcopi subscriptionem ab Ariano dolo obtentam deleteret, ut refert autor Sermonis 69. inter Ambrosianos. S. Ambrosius ad Mediolanensem Episcopatum electus, se crudelem simulavit, reus contra concupiscentiam suam tormenta jubens adhiberi immo & impudicum, meretricis ad se ingredi curans, ut illis viris populi ipsum Episcopum postulantem intencio revocaretur, ut refert Paulinus in eius Vita. S. Joannes Eleemosynarius, & S. Apollinaris, Patriarcha Alexandrinus Ecclesiam homini cuidam debitorum esse libram auri quinquaginta simulavit, falso contractu supposito, ut filio ejus patre orato, bonifque omnibus deituro subveniretur; restatur Eronius Neapolitanus in Cypro Episcopus in Vita S. Joannis Eleemosynarii, & Joannes Moschus in Prato Spirituali cap. 197. S. Ephem Syrus cum Episcopus electus esset, eumque comprehendere conentur, qui Decretum Ordinationis attulerant, tanquam ad Ordinationem ducari, statim in forum currit, & indeoeritcedens, ac vestem trahens, & in publico comedens, se profanso spectandum exhibuit. Ubi vero qui illum comprehendenti venerant, hominem tamen capum esse arbitrati, appetere cum ulterius, ac perfecti deliquerat, ille opportunem nactus aufugit, & eo usque delituit, donec alius ordinatus fuisset. Relere Sozomenus Lib. 3. Historiae Ecclesiasticae, Cap. 16. Palaeina quidam Monachi sanctitate celebres, postquam assidua virtutum exercitatione, vacui ab animi perturbacionibus evasissent, ad seculum redibant, & in media hominum multitudine insanos se esse simulantes, inanem gloriam concubebant, ut refert Evagrius Lib. 1. Historiae Ecclesiasticae, Cap. 21. Simeon Emisenus Monachus sanctitatem propter Christum pariter simulavit, ut idem auctor refert Lib. 4. Historiae Ecclesiasticae, Cap. 24. S. Flavianus Antiochus Episcopus Meslianorum, sive Enchitarum Haerem simulatione detexit, teste Theodoro Lib. 4. Historiae Ecclesiasticae, cap. 10. Plura alia exempla congeri possunt.

Verum hujusmodi simulationes peccata fuisse minime negandum est, quae tamen caritas eximia, & ardentissima Sanctorum illorum hominum operuerit, atque deleverit. Non omnia, quae a Sanctis, vel iusti Viris legitime facta, transire debent in more; sed hinc discere, quam late patet, & ad quos usque perveniat, quod Apostolus ait, Fratres, estis propeccatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales estis, instruite hujusmodi in spiritulencitatis, intendens te ipsum, ne & tu tenteris, Praoccupaciones enim sunt istae, in quibus delinquitur, cum quid faciendum sit, aut ad horam non videtur, aut & qui videtur, vinceretur, ut scilicet fiat peccatum, cum vel laeserit veritas, vel compelle infirmus; inquit S. Aug. Lib. Contra Mendacium, Cap. 9. Hae igitur facta estis suspicienda sunt, non tamen imitanda, ne violamus precepta, dum passim exhibent exempla (inquit S. Aug.) Hujus specificationem Regula a S. Th. conceptam, ex eodem absolutum Quodlibeto 6. q. 9. art. 3. Peccatum mendacii, inquit, principaliter consistit in intentione fallendi. Unde cum alicuius intentione fallendi, sit in eo, qui mentitur verbo, & in eo, qui factum assumuntur ut instrumenta fallendi. Unde non refert quantum ad peccatum mendacii, utrum aliquis verbo, vel scriptis, vel manu, vel quocunque facto mentitur; sicut non refert quantum ad peccatum homicidii, utrum quis gladio, vel securi interficiat hominem.

Gravissimum autem peccatum est simulatio in materia Religionis, qualis fuit illa Iehu, qui se Idolum Baal colere velle, ipsoque Sacrificio ostendere simulavit, 4. Regum 10. Neque vero ob illam simulationem ludatur, sed quod volentem Dei fit executus, delendo domum Achab, & interficiendo Sacerdotes Baal: Dixit Dominus ad Iehu: Quia studiose egisti, quod rectum erat, & placebat in oculis meis, & omnia, quae erant in corde meo fecisti contra domum Achab, fili tui usque ad quartam generationem sedebunt super thronum Israel. Unde S. Aug. Lib. Contra Mendacium, Cap. 2. simulationem illam Iehu Mendacium impium vocat. Cum vero scriptum sit, eum rectum cor non habuisse cum Deo, quid ei proferit, quod pro nulla obedientia, quam de domo Achab omnino delinquit pro cupiditate sua dominationis exhibuit, aliquantulum mercedem transitoriam Regni temporalis accepit? Hinc re S. Aug. alentendum potius, quam S. Hieronymo in Cap. 2. ad Galatas dicenti: Trilem simulationem, & in tempore assumendam, Iehu Regis Israel nos docent exemplum, qui finxit se velle idolum colere, ut interficeret Sacerdotes Baal. Assentendum (inquit) S. Aug. quia ejus sententia Legi Dei omnino consona est; in qua descendit tandem S. Hier. qui & ab omni mendacio abhorrendum docuit, cum Moralis Christianae Regulae tradit, ut Epistola ad Letam de Institutione filiae: Noverit in Monasterio, sit inter Virgines chorus, jurare non dicit, mentiri sacrilegium patet. Et Epistola ad Celerantiam ait: Mentiri, atque jurare lingua tua profusus ignorat: tantumque in te sit veri amor, ut quidquid dixeris, juratum putet.

Simulatio in materia religionis gravissimum peccatum.

4. Reg. 10. 10. 9

REGULA XVI.

Adulatio semper peccatum est.

QUI enim falsis laudibus alicui blanditur, aut veris etiam laudibus ipsum delectare solet, sed modum tamen excedit, veritati facit injuriam, & coram Deo loquens mentitur: immo & illi, quem laudat, injuriam inferit. Nam & Deum ita laudare, falsum testimonium adversus Deum esset, ut docet Apoll. 1. Cor. 15. Si Christus, inquit, non resurrexisset, inanis est ergo predicatio nostra...

Adulatio peccatis animi.

Isai. 3.

Laudulatio, oleum peccatoris.

Gal. 6. n. Cor. 10.

lebat convertere, eo ipso quo placebat hominibus. Itaque & non se placere hominibus recte dicebat, quia in ipso, ut Deo placeret, intuebatur: & placendum esse hominibus recte precipiebat, non ut hoc appetatur tanquam merces recte factorum, sed quia Deo placere non potest, qui non se iniquis, vobis velle, & praeberet instandum. Imitari autem illum, qui sibi non placeret, nullo pacto quovismode potest.

REGULA XVII.

Proximo adulari, vel ejus laudando peccata, vel animo deceptis, ac nocendis, vel praebendo ipsi ruina occasio nem, lethale peccatum est.

Hanc regulam explicat S. Th. 2. 2. q. 116. a. 2. Peccatum mortale est, inquit, quod caritati contrariatur. Adulatio autem quandoque quidem caritati contrariatur, quandoque non. Contrariatur siquidem caritati simpliciter. Uno modo ratione ipsius materiae: puta, cum aliquis laudat alicujus peccatum. Hoc enim contrariatur dilectioni Dei, contra cujus iustitiam homo loquitur: & contra dilectionem proximi, quem in peccato fovet. Unde est peccatum mortale, secundum illud Isai. 5. Vix, qui dicitis malum bonum, propter etiam illud illud Pf. 9. Quoniam laudatur peccator in despectis animae suae, & iniquus benedicitur. In quem locum S. Aug. ait: Adulantium lingua alligat animas peccatis. Delectat enim ea facere, in quibus non solum non metuit reprehensor, sed etiam laudatur audire. Quam Sententiam exprimit S. Profer Epigrammate 86.

Lingua adestatque vitium peccantis acerbat, Et delictatum crimine, laude ligat. Nulla sit in lapsu reparanda cura salutis, Blanditur sicut dabo male suorum honor. Libera sit potius voce correctoris amici, Serpere non sibi caeca venena sinat. Nec erudens Medici verbis fallacibus aget, Noxia laudata vulnera peris amet.

Eodem pertinet illud Ezechielis oraculum Cap. 13. Haec dicit Dominus Deus: Vix qui consunt pulvillos sub omni cubito manus, & faciunt cervicalia sub capite universae aetatis capiendas animas. Quem locum S. Greg. Magnus expendens Lib. 18. Moralium, Cap. 4. Sicut, inquit, nonnulli, qui dum maleficia hominum laudibus offerunt, argenti, quae increpare de uerunt. Hinc enim per Prophetam dicitur: Vix, qui consunt pulvillos sub omni cubito manus, & faciunt cervicalia sub capite universae aetatis. Ad hoc quippe pulvillos ponitur, ut mollis quisqueatur. Qui quippe ergo male agentibus adulatur, pulvillos sub capite, vel cubito jacens ponit: ut qui corripit ex culpa debeat, in ea fultus laudibus mollietur quisque. Hinc rursus scriptum est: Ipse edificabit praeterea, illi autem liniebant eum. Variis quippe nomine peccatis dicitur designatur. Edificare ergo pariter, est contra se quempiam obiacula peccati construere. Sed pariter linunt, qui peccata perpetrantibus adulantur: ut ipsi per se perferat argenti adhaerent: ipsi adulantes quasi vitium reddant. Hinc Salomon ait Prov. 17. Qui iustificat impiam, et Job 27. Absit a me, inquit, ut iustus vos esse iudicem: donec desipiam, non recedam ab innocentia mea. Ab innocentia quippe recederet, si bona de malis estimaret, (inquit ibidem S. Greg.)

Et Lib. 4. Cap. 25. Ubi tres mortuos a Domino suscitatos tria peccantium genera significare dixit, continuo subdit: Quartum vero mortuum Redemptor noster universales discipulo quoscit, nec tamen suscitavit: quia vultu difficile est, ut in quibusvis lingua excipiant, a mentis sua more revocetur. De quo & bene dicitur: Sine mortuis sepelire mortuos suos. Mortui enim mortuis sepeliunt, cum peccatores peccatorum favoribus premunt. Quid est enim aliud peccato quam occumbere, & sepelire, quam abscondere? Sed qui peccatum laudibus prosequuntur, extingunt sub verborum suorum agere abscondunt. Et lib. 34. cap. 12. explicans hac verba Job 41. de Leviathan, id est, Diabolo, dicta, Sub ipso erunt ratiis solis, ait: Solivradis sub ipso sunt, cum nonnulli etiam docti viri sapientia sua acuminata non libere agendo sublevent, sed ad vestigia Leviathan ipsius, & pervertebat operis, & blandimento adulatio inveniunt: ut intelligant, quae illis sicut sol desuper fuit ex caelo missus, antiqui hostis pedibus subvertantur ex terra empuerit. Unde & nunc cum quisque sapientiam, atque doctorem pro commodo, vel gloria vitae temporalis per adulatio lapsum terrenis se Possitibus praere agere subicit, quasi sub vestigiis venientis Antichristi Solis se vadit struat.

Pessimi illi adulatores comedere peccata Populi dicuntur Isai. 1. Osee 4. interprete S. Hieronymo: Peccata, inquit, Populi devorant, consentientes sceleribus delinquentium: quia cum eos peccatores perpeverint, non solum non arguunt, sed laudant, atque iustificant, & beatos praedicant. De quibus & Isaiam loquitur: Popule meus, qui beator vos dicitis, seducunt vos, & similitas pedum vestrorum supplantant. De his & per Psalmistam clamat: Quoniam laudatur peccator in despectis animae suae, & iniquus benedicitur. Hi vitia virtutum nominibus colonebant, temeritatem fortitudinis, ignaviam moderatioris,

Adulatio triplici modo ad advertitur.

Ezech. 11.

Luc. 11.

Luc. 6.

Isai. 5.

Ysa. 10.

2. Reg. 12. Marc. 12.

Luc. 11.

Ideh, eorum qui vane gloriae causa opera operantur.

his, avaritiam perfumoniae, prodigalitatem liberalitatis, ferocitatem, & turpiloquium urbanitatis, ac leporis vocabulo adorant. Aliquis dicitur, letus vocatur. Avarus est, & dicitur de eo, qui servat rem suam. Vindicat se de inimico, cum dicitur, sit, Dimitte, ut dimitatur tibi; & foris vocatur. Sic considerata caetera, quemadmodum adulatores habeant verba fallacia, habeant vicia laudis: ipsa est unio peccatoris. Verba sunt S. Casarii Arelatenis Episcopi Serm. 56. in Augustinianis Appendice nunc 253. alias 12. ex Homiliis quinquaginta. Hi canibus ulcera Lazari lingentibus, sed non sanantibus affilantur: unde S. Greg. Magni Homilia 90. in Evangelia, ait: Petrus per Iustinum canum latq adulantium lingua signari. Adulantium enim vulnera nostra lingere est, quod plerumque solent etiam ipsa mala, quae nobis reprehendimus, improbo favore laudare.

Secundo, exitiari repugnat adulatio (inquit S. Thomas) ratione intentionis, puta, cum quis alicui adulatur, ad hoc, quod fraudulenter ei nocent, vel corporaliter, vel spiritualiter: & hoc est peccatum mortale, & de hoc habetur Prov. 27. 6. Melliora sunt vulnera diligenti, quam fraudulenta officia obediunt. Quo de genere adulationis Concilium Carthag. 4. Canone 76. ita docet: Clericus, qui adulationibus, & praedicationibus vacare deprehenditur, ab officio degradatur. Quem Canonem explicat S. Thomas de eo. Qui praedicator alteri adulatur, ut eum deiciat. Tales sunt, qui mulieribus ingenius adulantur, ut eas ad peccatum pertrahant: tales perdidit illi Aulici, qui blandiantur Optimo Principi, ut ipsius consilia hostidius revelent, ut illum prodant, & solio deurbent, usurpatores, ac Tyranni res promoveant, auxilia Magni Regis ad ipsius usurpatores depulsionem, & legitimi Principis restitutionem, ac tuitionem destinata distrahent, intervertant.

De primo, & secundo illo adulationis genere Concilii Tridentini Catechismus ita docet: Peccati in hanc partem blandi homines, & assensuantes, qui blanditiis, & simulatis laudibus insunt in quos, & in animos eorum, quorum gratiam, & peccatum, & honorem accipiunt dicentes, ut est apud Prophetam, Malum bonum, & bonum malum: Quos ut accipiamus, & pellamus a consuetudine nostra, monuit nos David illa oratione Corripit me iustus in misericordia, & increpavit me. Oleum autem peccatoris non impinget caput meum. Quamquam enim isti proximo minime male dicunt, tamen in maxima nocent, qui vel laudandis quibus peccatis afferunt ipsi tantum perferendi in vitis, etiam videlicet vice.

Et quidem in hoc genere illa est assensatio dicitur, quae ad proximam calamitatem, & perniciem adhibetur. Sic Saul, cum Davidem furore, & fera Philistinum obicere cuperet, ut occideret, illi blandiantur his verbis: Ecce filia mea major Merob, ipsum dabo tibi uxorem. Tanquam modo cito vir fortis, & preliare bella Domini. Sic Judas infideli oratione Christum Dominum sunt affati: Magister, scimus, qui veritas es, & vitam Dei in veritate doces.

Longe autem perniciosa oratio est amicum, affinium, & cognatorum, quae ad eum interdum utitur assensatio, qui mortifero morbo affectus, iam sit extremo perituro: dum affirmat, nullam esse tum ei morte periculum, dum lacrimis, & hilarum esse jubent, eumque a peccatorum Confessione, tanquam a tristissima cogitatione deterrere: dum denique ejus attonum advertunt ad omni cura, & meditatione extremorum periculorum, in quibus maxime versatur.

Tertio, caritati repugnat adulatio, (inquit S. Thomas) per occasionem, sicut cum laus adulatores sit alteri occasio peccandi, etiam praeter adulatores intentionem. Et in hoc consistat oportet, utrum sit occasio data, vel accepta, & qualis quibus subsiquatur: sicut potest dicitur ex his, quae supra de scandalo dicta sunt. De hoc adulatorum genere Cassiodorus in Psalm. 140. Verum illum explicans. Oleum peccatoris non impinget caput meum, ait: Oleum peccatoris est dilectio simulata verborum, quae adulationibus, & blandimento nostras mentes velat olei pinguedine ingerens, rigorem veritatis emollit, & ad nocitas cogitationis amoris ficti ostentatione producit. Ad eundem sensum refert, quod Psalm. 54. scriptum est, Mellis sunt sermone ejus super oleum, & ipse sunt jacula. Ea Proverb. 18. Vers. 3. Verba blandis quasi simplicia, (vel ut ipse Cassiodorus legit juxta Verionem 20. Interpretum. Verba adulatorum molliora, & ipsa perveniunt usque ad interiora vestris. Hoc adulatores oleum locustis comparat S. Greg. Magni Lib. 31. Moralium, Cap. 2. Locusta vocabula, inquit, lingua adulantis exprimitur: quae exhibita estiens Aegyptia plaga estantur, quae exigentibus mentis corporaliter semel illata sunt: sed quae mala praevalens mentis quiescunt, spiritaliter signaverunt. Serpentes namque est: Venus enim levat locustas, quae ascendentes super universam terram Aegypti: operanturque universam faciem terrae, vastantes omnes. Devorata est igitur herba terrae. & quidquid pomorum in arboribus fuit. Quae autem per significationem locusta procedunt, quae plerumque caetera minima quaeque animantium humanis frugibus nocent: nisi lingua adulantis, quae terrorem hominum mentes, si quando bona aliqua profert, conficiunt, haec immoderatus laudando corrumpunt? Frustris quippe Aegyptiorum est operatio canodorum, quam locusta exterminant, dum adulantis.

et loquax ad appetendas laudes transitorias eorum operantis inclinant. Herbam vero locusta comedunt, quando adulatores quique verba loquentium favoribus extollunt. Poma quoque arborum devorant, quando vana laudibus quorundam iam quasi fortium & opera evanescunt.

De his Agapetus Diaconus in Capitulis Praeneticis ad Justinianum Imperatorem, Tom. 9. Bibliotheca Patrum Lugdun. editis, Cap. 12. Avertare, inquit, Adulatores pel-laces sermone, ut corvorum rapaces mores, Illi namque corporis effundunt oculos, isti autem animae bobant cogitatio, cum vix permittant perspicere verum vanitatem. Vel enim commendant nonnunquam, quae reprehensio digna sunt, vel plerumque reprehendunt, quae omni laude sua majores ut de duobus alterum ab ipsis committitur, aut pravorum laus, vel contumeliosus honorum contempnit.

Denique S. Bernardus, Sermone 63. in Cantica, Vulpes parvulas, quae demoluntur vineas spirituales, id est, animas iustorum, quibus virtus vitis, bonum bonum opus, vinum testimonium conscientiae, lingua torcular expressio, adulatores non minus quam detractores interpretantur. Pestifera vulpes, inquit, oculos destraxerit, sed non minus nequam adulator blandus. Cavebit Sapiens ab his.

Si quis autem ex sola aviditate alios delectandi, vel etiam ad evitandum aliquid malum, vel consequendum aliquid in necessitate, alicui fuerit adulatus, non est contra caritatem. Unde non est mortale peccatum, sed veniale: (inquit S. Th.)

REGULA XVIII.

Judicium temerarium, pravaque opinio, ac suspicio delibet, vana de proximo in re gravi, lethalia peccata sunt.

Peccatum enim quo caritas, & iustitia violantur, mortale est; iudicium porro temerarium, ac suspitionibus delibetis de malicia proximi in re gravi, iustitia, & caritas violantur. Iustitia quidem, qui jus habet uniusquisque ut de ipso recte sentiant alii, quando eius malitia gravibus, ac sufficientibus argumentis, sive iudicium non probatur: Caritas vero, quia ex odio, vel contemptu proximi iudicia illa temeraria, suspitionesque delibetatis in materia gravi, ut plurimum, oriuntur. Iudicium itaque temerarium, seu definita, firmaque sententia de malo proximo, in re gravi, ex levibus iudiciis, in interiori mentis tribunalis prolata, necnon & dubitatio, sive suspicio ex similibus iudiciis concepta, legi naturae adversatur: Quod tibi non est fieri a alteri ne feceris. Nemo enim se plus in se inconsiderat, & absque ratione iudicari, necnon probatam fuisse absque causa legitima, & sufficiente in dubium vocari velit. Adversus & Praecepto divino de proximi dilectione, Dilige proximum tuum sicut te ipsum. Cum igitur in mente tua oriatur cogitatio, & opinio repentina, vel suspicio de malicia proximi, in re gravi, & ex levibus iudiciis, & absque deliberatione, veniale peccatum est, & ad humanam intentionem pertinens, cum assensus non sit omnino, ac plene voluntarius. At vero si inanimadvertens, vel enim advertere possis grave malum esse proximi, de quo iudicare, vel suspicari capisti, levique esse iudicia, signa, argumenta, seu fundamenta pravi illius iudicii, sive dubitationis, suspitionisve tuerent, neque tamen illa retractas, & coercetas, sed ipsis assentiri pergas, & pertinaciter adhaere, mortalis peccati reus es.

Materia gravis censetur non solum peccatum mortale, sed etiam veniale, statum, & qualitate persone consideratis, ut si Sacerdotem, vel Religiosum Virum ex consuetudine mentis, Sacros Ritus, aut Regulares Observantias negligere, Canonici Officii penam quotidianam perfunctorie persolvere, ludo magis quam sacris studiis indulgere, Sanctimoniam munditiam velle ad insaniam gloriam affectare, vana in locutorio cum saecularibus miscere sermones, libros nugis, fabulis, vanitate referros, aut curiosos duntaxat, non pios legere, orationi mentali non vacare, iudices, opineris, vel suspicaris. Immo & illud quod nullum peccatum est, potest esse materia gravis, si nimium vergat in grave detrimentum proximi, quoad famam, honorem, bona fortunae, spectata persone qualitate: ver. gr. si virum Catholicum, & honestis parentibus natum temere iudices, aut suspicaris esse nothum, aut infirmum, aut infirmum, aut Hæreticis progenitum, ob idque ipsam contemnas, aut honoribus, vel Officiis indignum existimes, ut illum sciam iudices, qui nulla amentur signa dedit, aut certe levis, & ad standum iudicium minime sufficientia, ipsamque propterea contemnas, mortalis peccati reus est.

Quod spectat iudicia, quibus movetur aliquis ad iudicium, dubitationem, aut suspensionem de malicia proximi, levia illa censentur, quae spectata facti, & persone qualitate, alique circumstantiis, non sufficient ad movendum virum prudentem, & probum, ut de proximo sic iudices, dubitet, vel suspicetur: gravis vero, quae his omnibus consideratis, virum prudentem, ac probum movere possunt ad huiusmodi iudicia, opiniones, ac suspiciones. Atque praeter circumstantiam facti, consideranda est circumstantia persone, ut illius de qua iudicatur, non illius, quae delictum alterius narrat. Iudicium enim, quod in uno grave est, in altero est leve:

De iudicio temerario.

De iudicio temerario.